

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา แต่การพัฒนาประเทศจะดำเนินไป อย่างมีคุณภาพเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของประชาชนส่วนใหญ่เป็น สำคัญกล่าวคือ ประชากรต้องมีคุณภาพ ดังพระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบัน ความว่า “ประเทศชาติจะเจริญหรือเสื่อมลงนั้นย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ” การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 5) การจัดและให้ความรู้แก่ประชาชน จะต้องมีการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กันไป สังคมนั้นจึงจะอยู่กันอย่างสงบสุข ดังที่กรมวิชาการ (กองวิจัยการศึกษา, 2532, หน้า 829) ได้กล่าวว่า จริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้สังคมอยู่กันอย่างสงบสุขไม่มีความวุ่นวาย หากคนในสังคมขาดจริยธรรมแล้ว สังคมย่อมวุ่นวายเต็มไปด้วปัญหาทางด้านศีลธรรมจริยธรรม การที่จะพัฒนาประเทศชาติเจริญก้าวหน้า จึงควรพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้เจริญก้าวหน้าไปพร้อม ๆ กันกับการพัฒนาวัตถุ เพื่อลดปัญหาสังคมที่จะเกิดมาตามวัตถุที่เจริญนั้น

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบกับภาวะการปรับเปลี่ยนด้านต่าง ๆ ทางสังคมมากมาย โดยเฉพาะระบบเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มผลผลิต ทำให้ค่านิยม ความดิ้งาม คุณธรรมจริยธรรม เบี่ยงเบนออกจากศีลธรรมจรรยาของศาสนา เงินมีบทบาทต่อจิตใจคนเป็นอย่างมาก ความสัมพันธ์ระหว่างคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ค่านิยมทางวัตถุถ่ายทอดจากสังคมเมืองมาสู่ชนบทและครอบครัวเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชน สังคมไทยในปัจจุบันไม่ว่าสังคมเมืองใหญ่หรือเมืองเล็ก จะมีความเจริญทางด้านวัตถุ และวิถีชีวิตประจำวันไม่แสดงถึงความเจริญทางจิตใจ มีการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ทั้งการกินการอยู่ ความสับสน ความฉุกฉะหุก การขาดระเบียบวินัย และความหย่อนยานในศีลธรรมอันดีงาม บุคคลในสังคมไม่เคารพกฎเกณฑ์ ไม่เคารพกฎหมายและธรรมจรรยาของสังคมมากขึ้นทุกที ที่เป็นเช่นนี้เพราะสังคมไทยหย่อนค่านิยม และ จริยธรรมจึงทำให้ต่างคนต่างมุ่งแต่สะดวก ไม่ประพฤติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและไม่เคารพกฎหมายซึ่งเป็นกฎระเบียบของสังคม คนส่วนใหญ่ในสังคมคอยแต่เป็นฝ่ายรับ เช่น รับความสะดวกสบาย รับความเห็นใจ รับความเมตตา รับความกรุณา รับความยุติธรรม รับการให้อภัย

ขึ้นมาซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความศรัทธาว่า อัลลอฮ์ (ซุบฮาน) คือพระเจ้าเพียงองค์เดียวและ
มุฮัมมัด (คือล) คือศาสนทูตของพระองค์ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535, หน้า 8)

โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามเป็นสถาบันการศึกษาของชาวไทยมุสลิมซึ่งนิยมส่ง
บุตรหลานเข้าศึกษาต่อ เนื่องจากเปิดสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนา โดยรัฐเข้ามาสนับสนุนด้าน
งบประมาณและบุคลากรเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น (ผาสุข ญวงศ์ศรี, 2538,
หน้า 3-4) มีการจัดการศึกษาแบบบูรณาการระหว่างวิชา ศาสนา และวิชาชีพ โดยเน้นการจัด
การศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับการพัฒนาและ
ปรับปรุงมาจากสถาบันการศึกษาด้านศาสนาที่เรียกว่า ปอเนาะ ของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลาม
โดยเปลี่ยนจากโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามตามมติรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ.
2509 ต่อมารัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติ โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 จึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น
โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจนถึงปัจจุบัน (คณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2538) สำหรับ
บทบาทของเอกชนในการจัดการศึกษาในประเทศไทยมีวิวัฒนาการมานานตั้งแต่สมัยล้านนาไทย
และกรุงสุโขทัย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536, หน้า 80) ศาสนาอิสลามที่มุ่งจัด
การศึกษา ให้ผู้นับถือศาสนาอิสลามและเพื่อมุ่งธำรงค์ รักษา ศาสนาของตนไว้เท่านั้น (สนอง
สันสนยุทธ์ และมยุรี จารุปาน, 2532, หน้า 32)

สถาบันการศึกษาที่สอนศาสนาอิสลามในภาคกลาง เป็นโรงเรียนที่จัดสอนสายสามัญ
และได้ปรับหลักสูตรให้มีการเรียนศาสนาอิสลามเข้าไปอยู่ในหลักสูตรจัดการเรียนการสอนซึ่งเดิม
ได้มีการเรียนที่มัธยมศึกษาตอนต้นหลังจากเรียนวิชาสามัญเสร็จแล้ว ในพื้นที่ภาคกลางมีหลายจังหวัด
ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขึ้นมาเหมือนกับทางภาคใต้ของไทยเราเพื่อเป็น
การสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาของกลุ่มคนในศาสนาอิสลามซึ่งแต่ละจังหวัดก็มีความพร้อมที่
แตกต่างกันไป เช่น กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่เป็นสังคมเมืองมีผู้คนมากมายเข้ามาอยู่อาศัย
ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ต้องพึ่งพาอาศัยตัวเองเป็นที่ตั้ง จังหวัดนนทบุรี เป็นจังหวัดที่กึ่งสังคมเมือง
และชนบท เป็นบริเวณที่รวมเอาชีวิตที่เรียบง่ายกับการเอาตัวรอดของคนในสังคมมารวมกัน และ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นจังหวัดที่มีสังคมที่เรียบง่ายมีวิถีการดำเนินชีวิตแบบชนบท ทั้งสาม
จังหวัดนี้เป็นศูนย์กลางทางการจัดการศึกษาเอกชนทางศาสนาอิสลาม เนื่องจากมีกลุ่มคน
มุสลิมมารวมกันอยู่ภายในบริเวณจึงมีการจัดตั้งโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามขึ้นมาได้อย่าง
สมบูรณ์กว่าจังหวัดอื่น ๆ ในพื้นที่ภาคกลาง

คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในครั้งนี้เพื่อเป็นพื้นฐานใน
การพัฒนาจริยธรรมในด้านอื่น ๆ ให้ดำเนินไปด้วยความถูกต้องเกิดผลดีแก่เยาวชนในการพัฒนา

จะมองหาผู้ให้ เช่น ให้การเห็นใจ ให้ความยุติธรรม ให้ความเมตตากรุณา ให้ความปรารถนาดี ให้โอกาสต่อผู้อื่น จะหาได้อย่างมากเข้าทุกที่ (กรมวิชาการ, 2541 อ้างอิงจาก สำนักงานเขต การศึกษา 6, 2532, หน้า 1) ความสำเร็จของบุคคลที่มีโอกาสจะยิ่งหนักหน่วงขึ้น หลักศีลธรรม จรรยาจึงถูกมองข้าม การมีศรัทธาในศาสนา เริ่มพ่ายแพ้ต่อกิเลสความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ สังคม เมืองมีการติดต่อธุรกิจการค้า และรับการถ่ายทอดความเจริญก้าวหน้าจากต่างชาติมากขึ้น การยึดถือ ในค่านิยม ศีลธรรมอันดีงามเริ่มจางหายไปพร้อมกับความเป็นสมัยใหม่ในปัจจุบัน (ลีปพนนท์ เกตุทัต, 2534, หน้า 36) ความเสื่อมของคนในสังคมไทย ที่มีสาเหตุมาจากสภาพทางเศรษฐกิจและ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์นั้นถูกต้องเพียงส่วนหนึ่ง แต่ส่วนใหญ่น่าจะเป็นเพราะ สังคมไทยมองข้ามหรือหย่อนยานในด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากกว่า จึงทำให้แลดูประหนึ่งว่า สังคมไทยไม่มีความยุติธรรม ไม่มีความปรารถนาดีต่อกัน มีแต่ความเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบ ไม่มีการให้อภัย ไม่มีความเห็นอกเห็นใจ (เสนา สนเทศ, 2530, หน้า 34 – 35)

การควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ จึงมีความจำเป็นยิ่งขึ้น และสิ่งที่จะควบคุมพฤติกรรม ของมนุษย์ให้อยู่ในทิศทางที่ถูกต้องได้ก็คือ การปลูกฝังจริยธรรม เนื่องจากจริยธรรมเป็นผลของ สภาพสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน ที่จะต้องมีวิวัฒนาการต่อไปในอนาคต (พรณทิพย์ ศรีวรรณบุษย์ และคณะ, 2527, หน้า 3) จริยธรรมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของมนุษย์ เป็น เครื่องมือควบคุมให้ความประพฤติของมนุษย์ได้เป็น ไปในทิศทางสันติสุข และเป็นเครื่องมือที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์อย่างเด่นชัด (สาโรช บัวศรี, 2526, หน้า 8) จริยธรรมเป็นธรรมที่เป็นข้อ ปฏิบัติ ศีลธรรมหรือกฎศีลธรรมแสดงออกถึงลักษณะของผู้มีวัฒนธรรมทางจิตใจ เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของแต่ละชาติ และชาติไทยมีวัฒนธรรมทางจิตใจหลายอย่างที่แม้แต่ชาวต่างชาติหลายคน รู้สึกชื่นชม เป็นต้นว่า การมีจิตใจเอื้ออาทร ความอ่อนโยน ความมีมารยาท นอกจากนี้แล้วคนไทย ในปัจจุบันได้รับเอาวัฒนธรรมของชาวตะวันตกเข้ามาอยู่ในชีวิตประจำวันจนเป็นนิสัยทั้ง การดำเนินชีวิต ด้านความ เป็นอยู่ในสังคมคิดชีวิตที่จับจ่ายใช้สอยในสิ่งของที่ เป็นเครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องใช้ภายในบ้าน เป็นการสร้างนิสัยของการยึดติดกับวัตถุเพื่อความสะดวกสบาย (ลีปพนนท์ เกตุทัต, 2534, หน้า 38)

จากองค์ประกอบของศาสนาอิสลามซึ่งจัดเป็นศาสนาที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือแต่ใน ความเป็นจริง อิสลามเป็นมากกว่าศาสนา เพราะมุสลิมไม่สามารถแยกชีวิตตนออกจากอิสลาม หรือไม่สามารถรับอิสลามไว้เป็นแค่ส่วนหนึ่งของชีวิตหากแต่เป็นทั้งชีวิตหรือเป็นระบอบใน การดำเนินชีวิต ฉะนั้นอิสลามจึงจัดเป็นวัฒนธรรมที่ประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 คือ องค์มติ องค์การ องค์พิธีกรรม และองค์วัตถุ (เสาวนีย์ จิตต์หมวด, 2535, หน้า 8) วัฒนธรรมอิสลาม หมายถึง วิธีในการดำเนินชีวิต หรือรูปแบบแห่งพฤติกรรมของมุสลิมตลอดจนสิ่งที่สร้างสรรค์

จริยธรรมของตนเอง ให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข และทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่ภาคกลาง
2. เพื่อเปรียบเทียบคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่ภาคกลางจำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนและประเภทของโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นสารสนเทศให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ศึกษาวางแผนพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่ภาคกลาง
2. ผลการวิจัยสามารถใช้ให้ประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถหาวิธีการพัฒนาเพื่อปลูกฝังคูณธรรมจริยธรรมให้ไปสู่แนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม
3. แนวทางการปลูกฝังคูณธรรมจริยธรรมอิสลามให้กับนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในเขตพื้นที่ภาคกลาง จะเป็นผลงานวิจัยสำหรับครูผู้สอนศาสนาอิสลามนำไปประยุกต์ใช้ได้ตรงตามความจำเป็นของสังคมปัจจุบัน

คำถามในการวิจัย

1. คูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ภาคกลางอยู่ในระดับใด
2. คูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียนและประเภทโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางพัฒนาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

1. คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่ ภาคกลางจำแนกตามจังหวัดที่ตั้งมีความแตกต่างกัน
2. คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในพื้นที่ ภาคกลางจำแนกตามประเภทของโรงเรียนมีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอิสลามของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ภาคกลาง ปีการศึกษา 2548 ในองค์ประกอบของจริยธรรมอิสลาม 5 ด้านคือ

- 1.1 ความอดทน
- 1.2 ความเมตตา
- 1.3 การให้อภัย
- 1.4 ความบริสุทธิ์ใจ
- 1.5 ความสุภาพถ่อมตน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีการศึกษา 2548 รวม 4 โรงเรียน มีนักเรียนจำนวน 918 คน
- 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ภาคกลาง ประจำปีการศึกษา 2548 รวม 4 โรงเรียน จำนวน 266 คน โดยทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608)
- 2.3 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ คัดเลือกจากบุคคลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งผู้บริหารการศึกษา อาจารย์ผู้สอนศาสนาอิสลาม โดยตรง ได้คัดเลือกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

- 3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่
  - 3.1.1 จังหวัดที่ตั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณธรรมจริยธรรมอิสลาม หมายถึง พฤติกรรมของคนมุสลิมที่ได้ประพฤติปฏิบัติ ในทางที่ดีที่ถูกต้องตามระเบียบต่าง ๆ ที่อิสลามได้กำหนดขึ้น และการประพฤติปฏิบัติดังกล่าว รวมถึงพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ และทำให้คนทำหน้าที่ของตนเองอย่างสมบูรณ์ก่อให้เกิดการอยู่ ร่วมกัน อย่างมีความสุขวัด ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักเรียนคือ

1.1 ความอดทน หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่ละความพยายามต่อการประกอบการทำงาน ออกกำลังกายทุกซีกทุกแขนงและเจ็บปวด การยอมรับความจริง การควบคุมการกระทำ การควบคุม อารมณ์

1.2 ความเมตตา หมายถึง พฤติกรรมของครู ให้กำลังใจและการให้ความช่วยเหลือ ผู้อื่นที่อ่อนแอกว่า ปฏิบัติต่อพ่อแม่ เด็กกำพร้า ผู้ขัดสน

1.3 การให้อภัย หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่ถือโทษ ไม่แค้นใจต่อพฤติกรรมกระทำ ผิดของผู้อื่น และพร้อมที่จะเป็นมิตรกับผู้อื่นเสมอ

1.4 ความบริสุทธิ์ใจ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงความจริงใจ ความไม่บิดเบือน ไม่ พูดยศ ไม่คดโกง การผูกสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเป็นมิตร

1.5 ความสุภาพถ่อมตน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การเคารพอ่อนน้อม การไม่โอ้อวดหรือการทำให้ผู้อื่นรู้สึกต่ำต้อย

2. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม หมายถึง วิธีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้ไปในทิศทางที่เหมาะสมกับการดำเนินชีวิต

3. จังหวัดที่ตั้ง หมายถึง อาณาเขตที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย นครศรีธรรมราช และกรุงเทพมหานคร

4. ประเภทโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามประกอบด้วย

4.1 จัดตั้งมูลนิธิ หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนเงินในการจัดการศึกษาจาก ภาครัฐและได้รับการสนับสนุนการจัดการศึกษาจากองค์กรต่าง ๆ

4.2 ไม่จัดตั้งมูลนิธิ หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการสนับสนุนเงินในการจัดการศึกษา จากภาครัฐเท่านั้น

5. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) แห่ง พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 เป็นโรงเรียนซึ่งทำการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาศาสนา ควบคู่กันไปตั้งในพื้นที่ภาคกลาง

6. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามในพื้นที่ภาคกลาง

7. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและอาจารย์ผู้สอน ศาสนาอิสลาม